

Dosarul nr. 2ra-540/22
2-21141530-01-2ra-15042022

prima instanță: Judecătoria Edineț, sediul central – G. Bîrsan
instanța de apel: Curtea de Apel Bălți – S. Procopciuc, E. Grumeza, N. Chircu

ÎNCHEIERE

01 iunie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas

examinând admisibilitatea recursului declarat de Cristina Mariș, reprezentată de avocatul Ghenadie Odobescu,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Cristina Mariș împotriva lui Dmitri Mariș, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei Edineț, cu privire la stabilirea domiciliului copilului minor, încasarea pensiei de întreținere a copilului minor și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Bălți, prin care s-a admis apelul declarat de Dmitri Mariș și s-a casat parțial hotărârea din 23 noiembrie 2021 a Judecătoriei Edineț, sediul central, fiind emisă în această parte o hotărâre nouă, prin care s-au micșorat cuantumul cheltuielilor de asistență juridică,

constată:

La 22 septembrie 2021, Cristina Mariș, reprezentată de avocatul Ghenadie Odobescu, a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Dmitri Mariș, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei Edineț, cu privire la stabilirea domiciliului copilului minor, încasarea pensiei de întreținere a copilului minor și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că în anul 2016 a înregistrat căsătoria cu Dmitri Mariș, iar la xxx, în timpul căsătoriei s-a născut fiica XXX.

La 07 iunie 2021, căsătoria sa cu Dmitri Mariș a fost desfăcută, iar copilul comun a rămas la educația și întreținerea sa.

În opinia reclamantei, copilul merită să crească și să se dezvolte într-un mediu sănătos, liniștit și unde domină înțelegerea și respectul. Astfel, instanța judecătorească urmează să i-a în considerare că familia poate fi un actor deosebit de important în funcție de care se poate stabili dacă un copil este sau nu protejat.

Respectiv, la stabilirea domiciliului copilului minor, instanța de judecată trebuie să țină cont de atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, vârsta

copilului, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte și copil, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copilului, condițiile de trai, or, cei mai importanți actori din viața oricărui copil sunt părinții.

Reclamanta a menționat că este sănătoasă, responsabilă, aptă să crească și să educe copilul minor. Consideră că domiciliul copilului urmează să fie stabilit împreună cu mama. În acest sens, Zinaida Grișco a eliberat o declarație autentificată notarial, prin care- i permite ei să locuiască împreună cu copilul minor în apartamentul nr. xxx din xxx.

Subsecvent, Cristina Mariș a considerat oportun de a încasa de la tatăl copilului, Dmitri Mariș pensia de întreținere în cuantum fix de 1 700 de lei, pentru a asigura fiicei studii și servicii medicale calitative, or, conform informației Biroului Național de Statistică, valoarea minimului de existență pentru un copil cu vârsta cuprinsă între 1-6 ani în anul 2020 constituia suma de 1 739,50 de lei.

Reclamanta Cristina Mariș a solicitat prin cererea de chemare în judecată stabilirea domiciliului copilului minor XXX, născută în data de xxx, cu mama; încasarea de la Dmitri Mariș în beneficiul său a pensiei de întreținere a copilului minor în mărime de 1 700 de lei; compensarea din contul lui Dmitri Mariș în beneficiul său a cheltuielilor de judecată în sumă de 5 000 de lei pentru serviciile de asistență juridică și 100 de lei pentru taxa de stat achitată la depunerea cererii de chemare în judecată.

Prin hotărârea din 23 noiembrie 2021 a Judecătoriei Edineț, sediul central, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Cristina Mariș.

S-a stabilit domiciliul copilului minor XXX cu mama Cristina Mariș.

S-a încasat de la Dmitri Mariș în beneficiul Cristinei Mariș pensia de întreținere a copilului minor în sumă fixă de 1 000 de lei lunar, începând cu 23 septembrie 2021 până la atingerea majoratului copilului.

S-a încasat de la Dmitri Mariș în beneficiul Cristinei Mariș suma de 5 000 de lei, cu titlu de compensare a cheltuielilor de judecată.

S-a încasat de la Dmitri Mariș în beneficiul statului taxa de stat în cuantum de 360 de lei.

În rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată (f.d. 42, 48-54).

La 08 decembrie 2021, în interiorul termenului prevăzut la art. 362 din Codul de procedură civilă, Dmitri Mariș a declarat apel împotriva hotărârii din 23 noiembrie 2021 a Judecătoriei Edineț, sediul central (f.d. 45-46).

Prin decizia din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Bălți, corectată prin încheierea din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Bălți, s-a admis apelul declarat de către Dmitri Mariș.

S-a casat parțial hotărârea din 23 noiembrie 2021 a Judecătoriei Edineț, sediul central, în latura compensării cheltuielilor de judecată de la Dmitri Mariș și în partea casată s-a adoptat o hotărâre nouă, prin care:

S-a încasat de la Dmitri Mariș în beneficiul Cristinei Mariș suma de 1 500 de lei, cu titlu de compensare a cheltuielilor de asistență juridică.

În rest, hotărârea din 23 noiembrie 2021 a Judecătoriei Edineț, sediul central, s-a menținut fără modificări (f.d. 71, 72, 73-75 recto-verso).

În consolidarea soluției, instanța de apel a reținut că în apel Dmitri Mariș și-a manifestat dezacordul cu hotărârea primei instanțe doar în latura admiterii

pretenției cu privire la compensarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 5 000 de lei.

În acest sens Curtea de Apel Bălți a considerat că, în speță, cheltuielile de asistență juridică în sumă de 5 000 de lei sunt excesive în comparație cu serviciile acordate de avocatul Ghenadie Odobescu. Cu atât mai mult că avocatul nu a prezentat probe privind volumul de muncă exercitat, descifrarea orelor de lucru efectuate de acesta pe parcursul examinării pricinii și tarifele aplicate.

Instanța de apel a conchis că reclamanta și reprezentantul acesteia nu au probat că cheltuielile de asistență juridică în quantum de 5 000 lei au fost reale și necesare, în contextul acțiunilor întreprinse de avocatul Ghenadie Odobescu.

Respectiv, ținând cont de caracterul și complexitatea prezentei cauze civile și de volumul de lucru efectuat de avocatul Ghenadie Odobescu, instanța de apel a considerat că Dmitri Mariș urmează să-i compenseze reclamantei Cristina Mariș cheltuielile de asistență juridică doar în sumă de 1 500 de lei, care în opinia instanței de apel este argumentată și rezonabilă, fiind corespunzătoare acțiunilor întreprinse de avocatul Ghenadie Odobescu.

La 28 februarie 2022, Cristina Mariș, reprezentată de avocatul Ghenadie Odobescu, a depus prin intermediul oficiului poștal cerere de recurs împotriva deciziei din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Bălți, solicitând casarea integrală a deciziei recurate și menținerea hotărârii din 23 noiembrie 2021 a Judecătorei Edineț, sediul central (f.d. 89-94, 95)

În motivarea recursului a reiterat temeiurile de fapt și de drept ale speței, suplimentar invocând că instanța de apel nu a cercetat pe deplin circumstanțele de fapt pertinente și le-a dat o apreciere incorectă.

Recurenta a menționat că, la judecarea apelului, instanța nu a ținut cont de referința în care a expus criticile ridicate de Dmitri Mariș în apel. Astfel, Curtea de Apel Bălți a ignorat faptul că suportarea reală a cheltuielilor de judecată este confirmată prin bonul de plată seria DAA nr. 13759873 din 21 septembrie 2021 și dovada achitării taxei de stat, care sunt anexate la materialele cauzei.

La fel, recurenta a considerat că instanța de apel a tras concluzii eronate în privința faptului că, în speță, nu a fost probată necesitatea și rezonabilitatea cheltuielilor, or, aceasta sunt determinate prin acțiunile întreprinse de avocat (întocmirea și prezentarea în instanță a actelor procedural necesare, urmărirea mersului procesului). Caracterul rezonabil al onorariului avocatului a fost stabilit în coraport cu recomandările privind quantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele judecătorești a cheltuielilor de asistență juridică, aprobate de Uniunea Avocaților din Republica Moldova.

Subsecvent, instanța de apel nu a ținut cont de faptul că Cristina Mariș nu este angajată în câmpul muncii și are la întreținere un copil minor, iar Dmitri Mariș nu o susține suplimentar nici financiar, nici material.

Astfel, recurenta a opinat că instanța de apel incorect a diminuat quantumul cheltuielilor de asistență juridică ce urmează a-i fi încasate, micșorând suma de 5 000 de lei până la 1 500 de lei.

La 18 aprilie 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului Dmitri Mariș copia recursului declarat de Cristina Mariș împotriva deciziei din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Bălți, explicându-i dreptul de a depune referință asupra acestuia (f.d. 98).

Deși, conform avizului de recepție a trimiterii poștale DS8006607428AS, intimatul Dmitri Mariș a recepționat la 20 aprilie 2022 copia recursului, acesta nu a făcut uz de dreptul său procedural și nu a depus referință în care să-și expună poziția procesuală pe marginea criticilor formulate în recurs.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul de admisibilitate al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil, din motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Completul de admisibilitate al instanței de recurs subliniază că, un stat care dispune de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii săi se bucură de principiile unui proces echitabil prevăzute la articolul 6 § 1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (a se vedea cauza *Lebedinski v. Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, § 32; cauza *Sultan v. Republica Moldova*, 05 iunie 2018, § 24).

În aceste condiții, procedura de admisibilitate a cererii de recurs va fi efectuată și analizată prin prisma articolului precitat, care cuprinde, în mod particular, dreptul de acces la justiție și dreptul de a fi auzit.

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, pentru că prin însăși natura sa, recursul trebuie reglementat de către stat, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere.

În acest sens, criteriile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea *inter alia* cauzele *Marc Brauer v. Germania*, 01 septembrie 2016, § 34; *Miessen v. Belgia*, 16 octombrie 2016, § 64; *Samardžić v. Croația*, 20 iulie 2017, § 28; *Zubac v. Croația (Marea Cameră)*, 05 aprilie 2018, § 82).

Așadar, prin prisma articolului 433 din Codul de procedură civilă, completul de admisibilitate verifică dacă actul judecătoresc de dispoziție recurat poate constitui obiectul recursului, dacă cererea dedusă judecății este formulată de persoana îndreptățită, dacă aceasta nu a fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarată în termen.

Prin urmare, obiectul prezentei cereri se referă la decizia din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Bălți, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Succesiv, completul de admisibilitate notează că, în cazul în care, dreptul de acces la justiție este limitat fie de lege, fie de fapte, instanțele naționale trebuie să verifice dacă aceste restricții au redus esența dreptului și, în special, dacă ele urmăresc un scop legitim și dacă există o legătură rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul care trebuie îndeplinit (a se vedea cauzele *Levages Prestations Servicii v. Franța*, 25 octombrie 1996, § 40; *Tricard v. Franța*, 10 iulie 2001, §§ 29, 33; *Freitag v. Germania*, 19 iulie 2007, § 37; *Marc Brauer*, 01 septembrie 2016, § 34).

Articolul 434 din Codul de procedură civilă prescrie că, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

În conformitate cu art. 111 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului.

Normele procedurale referitoare la termenele pentru căile de atac sunt, înafara oricărui dubiu, menite să asigure buna administrare a justiției și respectarea, în special, a principiului securității juridice. Persoanele vizate trebuie să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (a se vedea cauzele *Tricard v. Franța*, 10 iulie 2001, § 29; *Nicolae Popa v. România*, 09 decembrie 2014, § 16; *Tence v. Slovenia*, 31 mai 2016, § 31). Mai mult, CtEDO a statuat că, în cazul în care termenul pentru o cale de atac ordinară este prelungit după o perioadă considerabilă de timp, o astfel de decizie poate încălca principiul securității juridice (a se vedea cauzele *Ponomaryov v. Ucraina*, 03 aprilie 2008, § 41; *Ustimenko v. Ucraina*, 20 octombrie 2015, § 47).

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Bălți a fost pronunțat la 22 februarie 2022. Conform extrasului din poșta electronică cu adresa „valentin.ionita@justice.md”, decizia motivată din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Bălți a fost notificată electronic reprezentantului recurente, avocatului Ghenadie Odobescu, la 16 martie 2022 (f.d. 82). Astfel, completul de admisibilitate opinează că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererea de recurs a fost depusă la oficiul poștal în data de 28 februarie 2022 (f.d. 95).

Succesiv, completul de admisibilitate evocă faptul că, în conformitate cu articolul 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decît cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

Conform articolului 433 din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4);

a¹) recursul este depus împotriva unui act ce nu se supune recursului, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 429 alin. (5);

b) recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434;

c) persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare;

d) recursul se depune în mod repetat după ce a fost examinat.

In concreto motivelor inserate în cererea de recurs, completul de admisibilitate le apreciază ca fiind lipsite de substanță și care nu pot fi acceptate. Or, recursul împotriva deciziei instanței de apel este o cale de atac de drept, vizând în exclusivitate legalitatea actului de dispoziție contestat. Însă, din analiza cererii de recurs depuse de Cristina Mariș, reprezentată de avocatul Ghenadie Odobescu, rezultă că aceasta nu a evidențiat memoriul ilegalității și netemeinicii deciziei recurate.

În acest sens, completul de admisibilitate menționează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici care, circumscrise fiind motivelor de recurs îngăduite de lege, sunt de natură a învedera ilegalitatea hotărârii. Respectiv, nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de ilegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

La caz, completul de admisibilitate vădește că, argumentele invocate în cererea de recurs, după esența lor, pot fi încadrate în temeiurile aplicabile doar procedurii de apel și nu se regăsesc în articolul 432 din Codul de procedură civilă, aplicabil recursului. Ba mai mult ca atât, acestea au fost deja supuse

examinării și aprecierii de către instanța de apel prin prisma articolului 130 din Codul de procedură civilă, fiindu-le oferite concluziile de rigoare și, prin urmare, nu urmează a fi reiterate în ordine de recurs.

Ipotezele relevate certifică în mod clar caracterul lipsit de substanță al recursului declarat, deoarece Cristina Mariș, reprezentată de avocatul Ghenadie Odobescu, nu a invocat niciun argument plauzibil în vederea justificării ilegalității deciziei instanței de apel. Astfel, se evidențiază caracterul declarativ al recursului, deoarece este lipsit de conținut și desprinde simplul fapt al dezacordului recurenteii cu soluția dată de instanța inferioară, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului.

În acest sens, completul reamintește că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a precizat că dreptul de a fi auzită în combinație cu dreptul la un recurs efectiv sunt în primul rând chestiuni de reglementare în dreptul intern și este în principiu, competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (*Doorson v. Olanda*, 26 martie 1996, § 67). La acest capitol instanța de recurs reține că recursul declarat de Cristina Mariș, reprezentată de avocatul Ghenadie Odobescu, nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, ce ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, iar ca urmare nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, fiind lipsit de șanse de succes și nu este capabil să ofere îndreptarea situației din decizia recurată.

Subsidiar, completul de admisibilitate relevă că, în condițiile din speță, cererea de recurs a fost depusă după ce Cristina Mariș a avut posibilitatea de a fi auzită de o instanță de fond și de o instanță de apel, fiecare dintre care a avut deplină jurisdicție (a se vedea *mutatis mutandis* „*Levages Prestations Services*” v. Franța, cererea nr.21920/93 din 25 octombrie 1996, §§ 48-50).

Prin urmare, instanța de recurs apreciază că recurenteii i-a fost asigurat dreptul de acces la o instanță și dreptul de a fi auzită combinat cu dreptul la un recurs efectiv. De fapt, în cazul când nu există suspiciuni privind încălcarea echității procedurii din perspectiva art. 6 § 1 din CEDO, rezultă că participanții au reușit să pună în discuție în fața instanțelor toate observațiile și raționamentele pe care le considerau necesare în vederea apărării punctului său de vedere (*Blücher v. Cehia*, cererea nr. 58580/00 din 11 aprilie 2005, §§ 65-67)

Din considerentele menționate și având în vedere faptul, că instanța de apel a examinat cauza sub toate aspectele, a verificat și a apreciat corect probele prezentate, a aplicat și interpretat elocvent normele de drept material și procedural, iar argumentele invocate în recurs nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, completul de admisibilitate al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, în unanimitate, ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Cristina Mariș, reprezentată de avocatul Ghenadie Odobescu, împotriva deciziei din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Bălți, în baza articolului 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Cristina Mariș, reprezentată de avocatul Ghenadie Odobescu împotriva deciziei din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Bălți.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Maria Ghervas